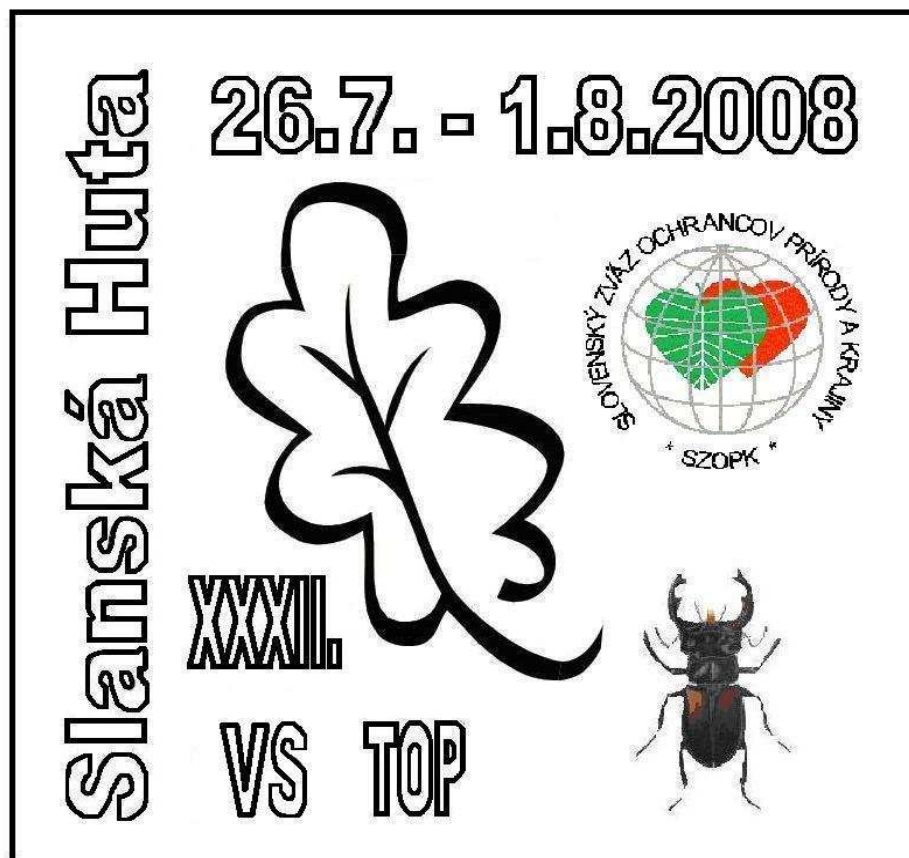

XXXII.
VÝCHODOSLOVENSKÝ
TÁBOR OCHRANCOV PRÍRODY

s medzinárodnou účasťou

Slanská Huta
„ pod Miličom ”

26. júl - 1. august 2008

XXXII.
Východoslovenský tábor ochrancov prírody
s medzinárodnou účasťou

Slanská Huta

26.júl - 1.august 2008

Vyhlasovateľ: Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny

Hlavný organizátor: Krajský úrad životného prostredia Košice

OV SZOPK Trebišov

Spoluorganizátori :

Obec Slanská Huta

Obec Slivník

OÚŽP Košice okolie

Lesy SR, š.p. Sobrance

LS Slanec

ŠOP SR RCOP Prešov

Prípravný výbor :

Murín, Ing.

Voralová, Mgr.

Voral, Ing.

Ščecinová, Mgr.

Moriak

Telepčák, Ing.

Telepčáková, Mgr

Hrtanová

Stančík

Staško, Ing.

Kráľovský

Buday, Mgr.

Kormošová, Ing.

Slabý

Čermák

Ičo

Margicin, Ing.

Breda , Ing.

Poslanie: Prácou v sekciách prehľbiť poznatky o prírodných hodnotách územia, zoznámiť sa s problematikou jeho ochrany, so zámerom navrhnúť preventívne i nápravné riešenia na zveľadenie ochrany biodiverzity daného regiónu, monitoring výskytu vtáčích druhov, vybudovať náučný chodník.

ODBORNÉ SEKcie:

krajinárska

lesnícka

botanická

ornitologická

herpetologická

entomologická

čipkárska

rezbárska

mykologická

chiropterologická

geologická

detská

astronomická

hydrologická

praktická ochrana prírody

Niekoľko slov účastníkom XXXII. VS TOP

Informačný spravodaj je určený účastníkom XXXII. VS TOP „SLANSKÁ HUTA 2008“ ako základný informačný materiál, s celotýždenným programom, pravidlami, ktoré platia na tábore a informáciami o prostredí a prírode, ktorá bude celý týždeň naším domovom.

Miesto konania tohto TOP-u je v katastri obce Slanská Huta, v termíne od 26. 7 do 01. 8 . 2008. Toto významné ochranné podujatie s medzinárodnou účasťou na pomoc prírode i regiónu sa koná pod hlavičkou ÚV SZOPK a hlavným organizátorom je OV SZOPK ,ZO SZOPK Trebišov a KÚŽP Košice. Očakávame okolo 300 účastníkov zo 4 krajín.

Poslaním tohto podujatia je odbornou činnosťou, prostredníctvom jednotlivých sekcií, inventarizačným prieskumom získať nové informácie a údaje o hodnotách územia, stave ekosystémov a jeho zložiek záujmovej oblasti, s tohoročnou konkretizáciou cieľov na prieskum a výskum chránených častí prírody Slanských vrchov, poznávať región ochrannými aktivitami, zviditeľniť kultúru málo poznaného regiónu - Slanských vrchov, poznať históriu miestneho regiónu, vzbudiť záujem mladých ochrancov o menej propagované územia, ukázať možnosti ochrany. Nezanedbateľný je príspevok účastníkov v oblasti praktickej pomoci prírode a obcí, viesť miestnych obyvateľov k zveľadovaniu a udržiavaniu miestneho prírodného a kultúrneho bohatstva, ukázať možnosti ochrany, podnecovať k aktivitám starostlivosti o prostredie. Jeden z cieľov je aj poukázať na možnosti rozvoja cestovného ruchu regiónu vybudovaním náučného chodníka zo Slanskej Huty na Milič.

Odborné výsledky inventarizačnej, prieskumnej a praktickej činnosti 15 odborných sekcií zosumarizujeme do zborníka odborných prác, ktoré bude možné využiť pri plnení konkrétnych úloh štátnej ochrany prírody v podmienkach spravovaného regiónu a tiež sú vhodným odborným podkladom pre činnosť samosprávnych orgánov.

Toto je zámer organizátorov tohoročného XXXII. VS TOP. Či sa to podarí splniť, to záleží od nás všetkých. Či sme ho dobre pripravili, to ohodnotíte vy.

Na záver len toľko, vitajte milí priatelia – ochrancovia v Slanských vrchoch. Za organizátorov podujatia, vám želim príjemný pobyt, dobré počasie a veľa dobrých zážitkov na VS TOP „Slanská Huta 2008“.

Mgr. Kristína Voralová
vedúca VS TOP

Slanská Huta

Obec Slanská Huta sa nachádza v nadmorskej výške 490 m n. m., pri hornom toku riečky Terebľa, pod vrchom Malý Milič.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1808, kedy sa uvádza, ako osada pri sklárskej hute, patriaca k Novému Salašu. Ako samostatná obec začala fungovať od roku 1880. Slanská Huta mala prevažne poľnohospodársky a lesnícky charakter.

Počas 1. ČSR sa v rokoch 1937 – 1938 začali pozdĺž slovensko – maďarskej hranice stavať vojenské bunkre. V blízkosti obce sa z nich ešte aj dnes nachádza 17 exemplárov, v rôznom stave (<http://pevnosti.szm.sk/index.html>). V rokoch 1991 – 1997 v obci fungovala Colná stráž. V strede obce sa nachádza rímsko – katolícky kostol.

V katastri obce sú 2 chránené územia Malý a Veľký Milič. Do extravilánu obce patrí aj jazero Izra, ktoré je atraktívnou oblasťou pre turistov aj cykloturistov z okolia. Ďalšími zaujímavými lokalitami sú Malá Izra, Miličská skala, vrch Veľký Milič a PR Marocká hoľa. Nad obcou prechádza červená medzinárodná turistická trasa E8, ktorá na územie Slovenska prichádza z Poľska a pokračuje ďalej do Maďarska.

Obec Slanská Huta je s jej prvou písomnou zmienkou najmladšou obcou a svojou nadmorskou výškou najvyššie položenou obcou v rámci slanského mikroregiónu.

Slanská Huta a jej okolie

Slanská Huta sa nachádza v Okrese Košice - okolie a patrí pod región Slanec. Obklopujú ju Slanské vrchy a v jej okolí sa nachádza aj prírodná zaujímavosť jazero Izra.

Slanské vrchy – Je to sopečné pohorie v Matransko - slanskej oblasti na východnom Slovensku. Na východe ich ohraničuje Východoslovenská pahorkatina, na západe Košická kotlina, na severe Beskydské predhorie a na juhu výbežok Tokajských vrchov z Maďarska. Slanské vrchy sa tiahnu v smere S-J, v dĺžke 50km, šírke na severe 20km a na juhu 12km. Ich južnú časť zaberá podcelok Miliča, ktorý vrcholí najvyšším bodom, Veľkým Miličom (895m). Ten je zároveň najvyšším vrchom regiónu Južného Zemplína.

Územie Slanských vrchov je súčasťou navrhovaného Chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy, ktoré bolo zaradené do Národného zoznamu navrhovaných vtáčích území, schváleného uznesením vlády SR č. 636/2003 z 09.07.2003. je súčasťou sústavy chránených území NATURA 2000.

Milič - Mohutný masív Miliča sa nachádza na hranici s Maďarskom. Je typický zachovanými pôvodnými pralesnými porastmi s typickou faunou a flórou, ktorá sa viaže na vulkanický podklad. Milič vznikol na zlomovej línii v dôsledku vulkanickej a tektonickej činnosti, okrem charakteristického tvaru sopky je možné vidieť pozostatky vulkanickej činnosti aj vo forme stuhnutých lávových prúdov, vystupujúcich na povrch ako skalné útvary. O cene územia svedčí aj fakt, že jeho podstatná časť o rozlohe 514,45 ha tvorí Územie európskeho významu Milič, ktorého cieľom je ochrana vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. Na severných a severovýchodných svahoch masívu Miliča sa nachádza viacero maloplošných chránených území.

1. Národná prírodná rezervácia Veľký Milič - má rozlohu 63,81 ha. Za NPR bola vyhlásená v roku 1967. Územie predstavuje súbor ukážok hlavných lesných typov území. Tvorí ho južné časti Slanských vrchov s podkladom andezitu a dacitu s bukovo-dubovým vegetačným stupňom a spoločenstvami bučín a lipových javorín. Na skalách sú vyvinuté skalné rastlinné spoločenstvá, medzi inými aj suťové javoriny. Predstavujú najjužnejší výskyt porastov tohto typu na Slovensku. Sú tiež hniezdiskami a výskytom vzácného dravého vtáctva. Vo svahu Miliča je aj malé prirodzené jazierko v terénnej depresii medzi súvislými lesnými komplexami. Na danom území platí V. stupeň ochrany.

2. Národná prírodná rezervácia Malý Milič – má rozlohu 14,05 ha. Za NPR bola vyhlásená v roku 1950. Predmetom je ochrana skalnej ostrohy Malého Miliča (759 mm) a typických pralesovitých porastov buka, duba a cenných listnáčov na skalných sutinách s ryolitovými bralami. Sú tu aj hniezdiská vzácnych druhov vtákov ako napríklad krkavec čierny. Na danom území platí V. stupeň ochrany.

3. Prírodná pamiatka Miličská skala – sa rozkladá na ploche 11,6 ha. Za prírodnú pamiatku bola vyhlásená v roku 1990. Tento výrazný skalný útvar predstavuje zvyšky lávového prúdu a jeho foriem, vzniknutých vplyvom neskoršieho rozpadu tohto lávového telesa. Nachádza sa v blízkosti Veľkého Miliča, na jeho severnej strane. V. stupeň ochrany.

4. Prírodná rezervácia Marocká hoľa – o rozlohe 63,7 ha, zaberá západné a severozápadné svahy Miliča. Bola vyhlásená za PR v roku 1950. Na území rezervácie sa chránia vzácne, vyše 130-ročné pralesovité porasty buka s typickým zložením a štruktúrou na andezitoch a andezitových tufoch, rôznych expozícií. Platí tu IV. stupeň ochrany.

5. Prírodná rezervácia Malá Izra – má rozlohu 0,77 ha. Prírodnou pamiatkou je od roku 1988. Malá Izra je menšie jazero v **Slanských vrchoch** v podcelku **Milič**, na východnom úpätí vrchu **Veľký Milič**. Vzniklo zahradením toku **Malej Izry** mohutným zosuvom v katastrálnom území obce **Slanská Huta**. Rozprestiera sa na severovýchodných svahoch Veľkého Miliča. Paradoxne, hoci radového turistu príliš mokrina nezaujme, má podstatne vyššiu prírodnú hodnotu ako samotná veľká Izra. Rastú tu ojedinelé spoločenstvá močiarného jelšového lesa nížinného typu v horskej oblasti, ako aj niektoré vzácne druhy močiarnej flóry. Pochopiteľne, na nich sa viažu aj zástupcovia vlhkomilného živočíšstva. V danom území platí V. stupeň ochrany.

Ďalej sa v danom území nachádzajú:

Prírodná pamiatka Trstinové jazero – plocha územia je 0,8291 ha a bola vyhlásená v roku 1990. Územie predstavuje lokalitu s významným druhovým zastúpením živočíchov viazaných na vodné prostredie, hlavne obojživelníkov. V danom území platí IV. stupeň ochrany.

Prírodná rezervácia Slanský hradný vrch – má rozlohu 15,81 ha. Bola vyhlásená v roku 1932 na ochranu xerotermej flóry a fauny. Je to andezitový skalnatý vrch kde sa nachádza ruina Slanského hradu, so starou dubovo – bukovou hradnou alejou. Platí tu IV. stupeň ochrany.

Slanský hrad - zrúcaniny hradu sa nachádzajú nad obcou Slanec. Je to gotický hrad z 13. storočia, ktorý bol zničený v roku 1679.

Jazero Izra - leží v nadmorskej výške 448 mnm a hĺbka jazera podľa dostupných údajov dosahuje až osem metrov. Podobne ako pri ostatných jazerách tohoto typu sa však postupne zanáša a hĺbka kolíše. Jazero leží v maďarsko - slovenskom hraničnom podcelku Slanských vrchov Milič. Práve po jeho svahoch sa zosunul v minulosti masívny blok, ktorým sa vytvorila prirodzená hrádza na vodnom toku a to dalo možnosť jazera vzniknúť. Izra sa nachádza na juhovýchodnom úbočí Miliča, v hustých listnatých lesoch, jej satelitom je menšie jazero Malá Izra, ktoré postupne zarastá a mení sa na mokrinu, respektíve rašelinisko. Vodná plocha má rozlohu 3,7 ha. Je dlhá 250 m a široká 210 m. Jazero lemuje malebné okolie lesov. V jazere je možné sa kúpať, jazdiť na loďkách. Vedú odtiaľ aj označené turistické trasy do pohoria Milič. Toto rázcestie je východným miestom do prírodných rezervácií Veľký Milič, Malý Milič a Marocká hoľa.

Spracovali: Mgr. Zlatica Šimoňáková, odborný radca na úseku ochrany prírody a krajiny

Ing. Jaroslav Viselka, odborný radca na úseku ochrany prírody a krajiny

Slivník

Slivník patrí medzi tie zemplínske obce, ktoré majú bohaté ložiská andezitu. Andezit, ktorý sa ťaží v lomoch, sa používa ako dlažobný, stavebný, štrkový a štetový kameň. Do rozsiahleho – bentonitového ložiska, hrubého niekoľko desiatok metrov, patria aj časti chotárov obcí Slivník, nižný Žipov, Kuzmice, Veľaty, Brezina a Byšta. V Slivníku vyviera alkalicko – muratická železito- bórítá uhličitá voda, ktorú možno zaradiť medzi minerálne pramene.

Archeologické prieskumy v chotári obce potvrdzujú jeho osídlenie už v mladšej dobe kamennej (neolit), ktorú je možné datovať v časovom rozmedzí 5 000 – 3 000

rokov pred našim letopočtom. Kontinuitu osídlenia tohto územia potvrdzujú aj nálezy zo staršej doby železnej (Hallstatt), ako aj z mladšej doby rímskej.

Tento názov sa používal až do roku 1948, keď obec dostala súčasný názov Slivník. V maďarskej literatúre a prameňoch označujú Slivník ako Szilvásújfalu. Najvýznamnejším zemepanským rodom, ktorému patrila prevažná časť majetku v obci do roku 1730 boli Ujfalussyovci. Od ich mena bol odvodený aj jeden z názvov obce Ujfaluba. Písomný prameň z roku 1598 uvádza majetkovú držbu Andreja, Františka, Gašpara, Jána a Ľudovíta Ujfalossyovcov. V druhej polovici 18. stor., presnejšie v roku 1774, získal rozhodujúci majetkový podiel v obci vplyvný rod Veesejovcov. Na obyvateľstvo ťažko doľahli dôsledky proti habsburským povstaním v 17. storočí, keď obec bola niekoľkokrát spustošená predchádzajúcimi vojskami, najmä počas povstania Imricha Thököliho a Františka II. Rákocziho. Mórové epidémie v roku 1663 a koncom prvého desaťročia 18. storočia vyludnenie obce už iba dovŕšili. Potvrďuje to súpis domov z roku 1715, podľa ktorého mala obec iba 7 opustených a 6 obývaných domácností.

Vyludnený a spustošený Slivník bol v priebehu 18. storočia dosídlený počas slovenskej a ruthénskej kolonizácie obyvateľstvom zo severovýchodnej časti východného Slovenska (Uhorska), ktoré obsadzovala opustenú úrodnú pôdu v tejto lokalite.

V roku 1774 je uvedené majetkové vlastníctvo baróna Gabriela Splenyiho, grófa von Dernátha a baróna Vécseyho. Barón Ľudovít Vécsey mal v obci veľkostatok.

O priaznivých dôsledkoch slovenskej a ruthénskej kolonizácie nás presvedčajú štatistické údaje z roku 1787, podľa ktorých mal Slivník už 59 domov a 486 obyvateľov. Ešte presvedčivejšie ukazujú na rozmach obce štatistické výsledky z roku 1828, ktoré udávajú 73 domov a 549 obyvateľov.

Vývoj obce logicky poznačili cholerové epidémie v rokoch 1831 a 1873, ktorým podľahla časť po roľníckej revolte počas Východoslovenského roľníckeho povstania v roku 1831.

Vo vystřahovaleckých vlnách koncom 19. storočia mali značné zastúpenie aj Slivničania. Túto skutočnosť potvrdzujú aj výsledky sčítania obyvateľstva v druhej polovici 19. storočia. Keď v roku 1869 mala vtedajšia obec Ujfaluba 672 obyvateľov, tak v ďalších rokoch sa ich počet znížil na 641 (1880) a 574 (1890). Z ďalších získaných údajov vyplýva ako je uvedený v sčítaní z roku 1869. Pre porovnanie uvádzam, že v roku 1921 mal Silvaš už 715 obyvateľov, t.j. o 43 viac ako v roku 1869.

Slivník bol v priebehu celého historického vývoja poľnohospodárskou obcou. Menšia časť obyvateľov sa zaoberala drevorubačstvom a tkáčstvom. V obci boli stupy a mlyn, ktorý spracovával obilie roľníkov z najbližšieho okolia.

V rokoch prvej ČSR zaznamenáva v demografickom vývoji obec Silvaš priaznivé výsledky.

Počas obyvateľov sa mierne zvyšoval a v roku 1940 dosiahol 866 obyvateľov, čo bolo najviac v celých predchádzajúcich dejinách obce. Po II. Svetovej vojne počet Slivničanov vzrástol (1948-889obyv.), (1961 – 950 obyv.) až koncom 70. rokov (1970 –

943 obyv.) došlo k postupnému poklesu obyvateľstva, ktoré sa začalo sťahovať za pracovnými príležitosťami do miest.

V chotári obce existuje osada Birc, ktorú písomný prameň v roku 1828 uvádza, ako samotú. Tvorili ju dva domy a 16 obyvateľov. V osade sa nachádzal kaštieľ Sztárayovcov a Vécseyovcov. Začiatkom 20. storočia patrili majetky v Birci grófovi Ferdinandovi Sztáraymu a barónovi Alfonzovi Vécseymu. V súčasnosti je Birc súčasťou obce Slivník. Architektonickými dominantami väčšiny obcí boli kostoly a kúrie. Aj v Slivníku sa nachádza kúria a neogotický rímskokatolícky kostol postavený v roku 1914. V obci existoval aj starší kostol, ktorého vznik nevie určiť nik. Vie sa, že v roku 1744 barón Gabriel Splényi zobral tento kostol od stúpcov tamojšej reformovanej cirkvi a dal na jeho miesto postaviť nový kostol. Časť interiéru kostola z polovice 18. storočia sa nachádza aj v súčasnom rímskokatolíckom kostole.

V tomto roku uplynie 686 rokov od prvej písomnej zmienky o obci Slivník. Obecné zastupiteľstvo sa na znak úcty k histórii a tradíciám obce rozhodlo vydať publikáciu, v ktorej v skratke približuje vývoj obce a významné medzníky v jej histórii. Poznať svoju históriu, znamená nájsť cestu a orientáciu pre súčasnosť a budúcnosť.

V priebehu rokov pretieklo Terebľou veľa vody, menila sa tvár obce, myslenie i konanie jej obyvateľov. Zmenil sa spôsob života, zvýšila sa životná úroveň, rozšírili sa vzdelanostné obzory.

Na každom kroku vidieť pečať práce a snáh našich predkov, dedov, pradedov. I naše skutky budú svedectvom o vzťahu k obci Slivník.

V najstaršej doteraz objavenej písomnej správe z roku 1321 je obec uvedená pod názvami VIFALU a WYFALU ako zemiansky majetok.

Názov obce sa v priebehu historického vývoja menil a vyvíjal.

V písomných prameňoch možno nájsť okrem pôvodného (VIFALU, WYFALU) aj ďalšie názvy obce - VYFALU (Wyfolu) a Nová Villa (1327) a Ujfaluba (1773).

Po rozpade Rakúsko – Uhorska bola obec od roku 1920 pomenovaná ako Silvaš. V roku 1948 obec dostala súčasný názov Slivník.

Achát, Slivník

Okres Trebišov. Je to úplne nová lokalita. V starých literatúrach sa spomína, ale pre zberateľskú verejnosť je zatiaľ neznáma. Nachádza sa hlboko v lesoch v okolí obce. Lokalita bude podrobnejšie popísaná až po dôkladnejšom prieskume. Pochádzajú odtiaľ acháty nádhernej nebovo modrej farby, úlomky chalcedónov a krištálické drúzy. Farba chalcedónov veľmi pripomína tmavomodrú farbu vzoriek z afrických krajín.

Jazero Izra je najväčším v Slanských vrchoch

Jazero Izra leží v maďarsko - slovenskom hraničnom podcelku Slanských vrchov Milič s rovnomenným známym najvyšším vrcholom. Práve po jeho svahoch sa zosunul v minulosti masívny blok, ktorý vytvoril prirodzenú hrádu na vodnom toku a dal tak možnosť jazero vzniknúť. Izra sa nachádza na juhovýchodnom úbočí Miliča, v hustých

listnatých lesoch, jej satelitom je menšie jazero Malá Izra, ktoré postupne zarastá a mení sa na mokrinu, respektíve rašelinisko.

Takmer štvorhektárová Izra leží v nadmorskej výške 448 metrov nad morom. Hĺbka jazera podľa dostupných údajov dosahuje až osem metrov, podobne ako pri ostatných jazeroch tohto typu sa však postupne zanáša a hĺbka kolíše. Z hľadiska prírodných zaujímavostí stojí za pozornosť vodná flóra i fauna, najmä zriedkavejšie druhy rýb.

Svojrázne čaro jazera preniklo až do slovesnej ľudovej tvorivosti, čím vznikla povesť o pôvode mena jazera. Údajne bola Izra dcéra tureckého veľkovezíra, ktorý velil vojskám, čo si podrobili celé Slanecko. Zamilovala sa však do uhorského grófa, ktorého veľkovezír nechal sledovať. Keď sa gróf s Izrou člnkovali na jazere, veľkovezír vystrelil z luku na grófa. Zasiahol ho, ale do vody za ním skočila aj Izra a jazerná hladina sa zatvorila nad oboma navždy.

Milič v Slanských vrchoch

Slanské vrchy tvorí relatívne úzky horský chrbát severojužného smeru, mierne vyklenutý na východ. Vrchy sa tiahnu od obce Okružná na severe až po zníženu medzi Ruskovom, Slančíkom a Slanským Novým Mestom na juhu. Na západe susedia s Košickou kotlinou, na východe s Východoslovenskou nížinou.

Milič ako samostatná súčasť Slanských vrchov je ich pokračovaním na juh od zmienenej znížiny, je vlastne severným výbežkom Tokajských vrchov, ktoré ležia v Maďarsku.

Vznik, vývoj a geologická stavba

V období neogénu sa zlomové línie v Západných Karpatoch vznikajúce v dôsledku uvoľnenia napätia po vyvrásnení horskej sústavy a hlboko uložené stali prírodnými cestami **neogénneho vulkanizmu**. Ten sa na východe Slovenska prejavil vznikom väčšieho počtu sopiek po vnútornom okraji Západných Karpát a v konečnom dôsledku vznikom Slanských vrchov a Vihorlatu.

Sopečné masy Slanských vrchov ležia na starších neogénnych usadeninách, podobne aj väčšia časť vulkanitov Miliča (len pri Byšte je staršie kryštálické podložie).

Prvé prejavy vulkanizmu na území dnešných Slanských vrchov vznikali v burdigale, helvéte a tortóne a dali vznik tufom, tufitom a veľkým telesám ryolitov v tzv. **prvej ryolitovej fáze**.

Vo vrchnom tortóne až do obdobia spodného sarmatu v tzv. **úvodnej andezitovej fáze** vznikali výlevmi hyperstenické andezity. Boli produktom už veľkých vrstevnatých sopiek (stratovulkánov). Za produkty tejto fázy sa považujú andezity Miliča.

V spodnom sarmate sa začala etapovite rozvíjať **druhá ryolitová fáza**. Prejavila sa intenzívnym soptením na západnom okraji Slanských vrchov a v Miliči. Popri ryolitoch vznikali i dacity.

Druhá ryolitová fáza sa prelínala s nasledujúcim andezitovým vulkanizmom začiatkom vrchného sarmatu v severnej časti Slanských vrchov, kde vznikali amfibolicko-pyroxenické andezity a tufy. Na konci sarmatu vyvreli mnohé sopky v **druhej andezitovej fáze**, ich produkty (pyroxenické andezity) sú v podstate základom dnešných Slanských vrchov.

Milič budujú andezity, ich tufy, ryolity a dacity a ich tufy. Je starší ako severne položené vlastné Slanské vrchy, pretože väčšia časť Miliča je budovaná produktmi úvodnej andezitovej fázy. Vulkanizmus tejto fázy prebiehal pod morskou hladinou, teda vo vodnom prostredí (pri okrajoch masívu Miliča vnikali spodnosarmatské íly medzi sopečné súvrstvia).

V strednej časti Miliča sa oproti okrajovým zónam sopečné produkty hromadili veľmi vysoko, nevznikli vhodné podmienky na tvorbu sedimentov. Podmorské sopky sa napokon vynorili spod vodnej hladiny a v tomto prostredí vznikali hyperstenické andezity.

V južnej časti Miliča prevažujú vulkanity druhej ryolitovej fázy – ryolity, dacity a ich tufy.

Geomorfologické pomery, reliéf

Z hľadiska **geomorfologického členenia** v rámci Alpsko-himalájskej sústavy a podsústavy Karpaty patria Slanské vrchy do provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a Matransko-slanskej oblasti.

Slanské vrchy tvoria podcelky Šimonka (v rámci nej aj časti Zlatobanská kotlina, Olšavské predhorie a Lúčanská kotlina), Makovica (s časťami Banské predhorie, Banská kotlina), Mošník, Bogota a Milič (s časťou Salašská brázda).

Z hľadiska geomorfologických pomerov zo základných morfoštruktúr v Miliči vystupuje bloková **slansko-matranská a vihorlatská morfoštruktúra**, reprezentovaná tzv. pozitívnymi morfoštruktúrami, hrastami a diferencovanými blokmi.

Zo základných typov erózo-denudačného reliéfu v Miliči prevažuje **vrchovinový reliéf** (podcelky Bogota, Makovica a Šimonka sa vyznačujú hornatinovým reliéfom).

Zo základných tvarov reliéfu po obvode Miliča vystupujú **morfologicky výrazné stránne na tektonických poruchách, vulkanické centrá prevažne efuzívnych a stratovulkanických kúžel'ov, čiastočne aj extruzívnych centier, iné štruktúrne tvrdoše** (v juhovýchodnom cípe Miliča), **hlboké V doliny bez nivy alebo so slabou vyvinutou nivou** (potok v Salašskej brázde), **zosuvy a prielazy** (sedlá).

Z morfologicko-morfometrických typov reliéfu prevládajú **vrchoviny stredne členité, silno členité až veľmi silno členité, menej pahorkatiny silno členité**.

Geologické a geomorfologické pozoruhodnosti

Na východnom úbočí Miliča vystupuje asi 2 km dlhý a 1 km široký **kryhový zosuv**, po ktorom ostala **na stráni Orytého** asi 30 m vysoká tržná stena.

V chaoticky členenom povrchu zosuvného prúdu, zloženého z hlinito-kamenitej sutiny vzniklo blokovým zosuvom **jazero Izra a prehradením odtoku vôd**. Zosunuli sa tu kryhy sopečných prúdov a brekcií po plastických tufitoch, na ktorých vystupujú pramene.

Severne od kóty Veľký Milič vystupujú na povrch dacity v skalných stenách (prírodná pamiatka **Miličská skala**), sprevádzané po úbočí rozsiahlejším blokoviskom, svedkom rozpadu pôvodne rozľahlejších skalných výstupov.

V lokalite, pomenovanej **Kresaná skala**, vystupujú takisto dacity, ale so stĺpovitou odľučnosťou a viac menej horizontálnym uložením stĺpov (odtiaľ je vynikajúci výhľad na Slanský hrad a PR Slanský hradný vrch).

Na severozápadnom okraji obce Slanec vystupuje morfológicky výrazné **andezitové teleso kupolovitého tvaru** (sivý drobnoporfýrický pyroxenický andezit). Vrchol kupoly zdobia **zrúcaniny hradu** z 13.storočia.

V centrálnej časti **stratovulkánu Bradlo** sa výrazne morfológicky vyčlenila **protrúzia andezitového telesa** so strmými skalnými, 30 m vysokými stenami. Teleso prerážajú dajky pyroxenických andezitov a amfibolicko-pyroxenických dacitov.

Klíma

Oblasť Veľkého Miliča leží v mierne chladnom okrsku. Prstenec po jeho obvode leží v mierne teplom, mierne vlhkom, pahorkatinovom až vrchovinovom okrsku (tu je umiestnený TOP).

Priemerná ročná teplota vzduchu v mierne chladnom okrsku sa pohybuje v rozmedzí 4 - 6°C, v mierne teplom a mierne vlhkom okrsku v rozmedzí 6 - 7°C. Priemerná teplota vzduchu v júli dosahuje 16 - 18°C.

Priemerné ročné úhrny zrážok sa pohybujú v rozmedzí 600 – 800 mm, priemerné úhrny zrážok v júli dosahujú 80 – 100 mm.

Hydrogeologické pomery

V Miliči hydrogeologickým kolektorom sú vulkanosedimentárne pieskovce a konglomeráty. Kvantitatívna prietočnosť a hydrogeologická produktivita je mierna až vysoká. Určujúcim typom priepustnosti je tzv. puklinová priepustnosť.

V útrobach Miliča je rozložený hydrogeologický región 111, ktorý predstavujú neovulkanity Slanských vrchov.

Pôdy

V Miliči prevažujú kambizeme modálne kyslé, pochádzajúce zo zvetralín kyslých až neutrálnych hornín. V Salašskej brázde sa vyskytujú čiernice kultizemné, pochádzajúce prevažne z nekarbonátových aluviálnych sedimentov. Južne od Salašskej brázdy v kontakte so štátnou hranicou sa vyskytuje enkláva andozemí modálne kyslých

zo zvetralín neovulkanitov a ich pyroklastík. Po okrajoch Miliča sa vyskytujú hnedozeme kultizemné, pochádzajúce zo spraší.

Pôdy Miliča sú hlinito-piesčité a piesčito-hlinité, neskeletnaté alebo slabo kamenité až stredne kamenité.

Rastlinstvo, lesy

Vo fyto geografickom členení (podľa Futáka) rastlinstvo Miliča patrí do oblasti západokarpatskej flóry (Carpathicum occidentale), obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum), okresu Slanské vrchy.

Z hľadiska fyto geograficko-vegetačného členenia (podľa Plesníka) rastlinstvo Miliča patrí do dubovej zóny (Oak zone), horskej podzóny (Mountain sub-zone), sopečnej oblasti (Volcanic area) a južného podokresu.

Na základe členenia Slovenska podľa potenciálnej prirodzenej vegetácie (Michalko et al., 1986) v Miliči sú zamapované tieto základné jednotky:

Fs Podhorské bukové lesy (v centrálnej časti), C Karpatské dubovo-hrabové lesy (v okrajových zónach), F Bukové a jedľovo-bukové lesy (ostrovčekovito), Qc Dubové lesy (ostrovčekovito), Jt Javorovo-lipové lesy nižších polôh (enkláva) a U Jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach riek (tvrdé lužné lesy v juhovýchodnom cípe Miliča na brehoch Izry a Byšty).

Pôvodné lesné porasty kvetnatých a kyslomilných bučín a lipových javorín majú miestami pralesovitý charakter, predovšetkým v oblasti Veľkého Miliča. Typické sú aj dubiny, ktoré obyčajne osídľujú extrémnejšie stanovištia.

V terénnej depresii Malej Izry sa vyvinul močiarny jelšový les nížinného typu v nezvyklej nadmorskej výške 700 m v rozsahu typických štádií močiarnych spoločenstiev až po súvislý lesný jelšový porast.

V severnom podhorí troch jadier Miliča – stratovulkánov Veľkého Miliča, Bradla a Hradiska lemujú lesné porasty zachované prirodzené lúčne spoločenstvá podhorských kosných lúk (využívané na kosenie, niekde aj na pasenie). Hodnotné sú tzv. jednokosné nehnojené lúčne porasty lesných poľán vo vrcholovej časti Miliča.

Milič oplýva vzácnymi biotopmi národného i európskeho významu. Ich zastúpenie vrátane viacerých chránených a ohrozených druhov rastlín národného i európskeho významu reprezentujú maloplošné chránené územia národnej siete a navrhované chránené územia siete NATURA 2000 (pozri stať Ochrana prírody).

Živočíšstvo

Z hľadiska regionalizácie Slovenska (podľa Čepeláka) živočíšstvo Miliča patrí do oblasti Východné Karpaty, prechodného obvodu a slanského okrsku.

V zoogeografickom členení v terestrickom (suchozemskom) biocykle (podľa Jedličku a Kalivodovej) patrí živočíšstvo do provincie listnatých lesov (Broad-leaved forests province), podkarpatského úseku (Subcarpathicum district), v limnickom biocykle (vo vodnom prostredí, podľa Hensela a Krna) do pontokaspickej provincie (Ponto-Caspian province), potiského okresu (Tisa area) a slanskej časti (Slaná section).

Členité prostredie Miliča s rôznorodými biotopmi, predovšetkým lesnými, ale aj lúčnymi je domovom mnohých druhov živočíchov národného i európskeho významu počnúc hmyzom a končiac cicavcami. Najpočetnejšou skupinou živočíchov je trieda vtákov, k najvzácnejším v území patria orol kráľovský (*Aquila heliaca*), orol kriľavý (*Aquila pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), haja tmavá (*Milvus migrans*) a iné. Z cicavcov zatiaľ k najvzácnejším patrí vlk dravý (*Canis lupus*), pretože napriek skutočnosti, že sa tu objavuje a dostáva sa aj na územie Maďarska, je tu nestálym hosťom.

Ochrana prírody

Na území Miliča podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov platí v súčasnosti prvý, druhý, tretí, štvrtý a piaty stupeň ochrany. Najprísnejšie stupne platia vo vyhlásených maloplošných chránených územiach (štvrtý, resp. piaty) a v ich ochranných pásmach (tretí).

Do dnešného dňa sa sieť maloplošných chránených území v Miliči ustálila na štyroch prírodných rezerváciách, jednej národnej prírodnej rezervácii a dvoch prírodných pamiatkach:

PR Marocká hoľa – v katastrálnom území obce Skároš. Chránené územie predstavujú bukové porasty pralesovitého charakteru, staré viac ako 150 rokov na vyvrelinách v pohraničnej oblasti Miliča.

PR Malý Milič – v katastrálnych územiach obcí Slanská Huta a Skároš. Chránené územie predstavuje skalnatú ostrohu Malého Miliča so skalnými stenami a suťami. Reprezentované je lesnými spoločenstvami dubovo-bukového a bukového vegetačného stupňa, na sutinoviskách vznikli spoločenstvá s javorom horským, jaseňom štíhlym a lipou veľkolistou. V prostredí strmých skalných stien sa vyvinuli osobité spoločenstvá machov a cievnatých rastlín. V území hniezdia dravé vtáky.

PR Malá Izra – v katastrálnom území obce Slanská Huta. Podstatou chráneného územia je terénna depresia Malej Izry s vodnou hladinou, v ktorej rastú rôzne štádia močiarného jelšového lesa nížinného typu v nezvyklej nadmorskej výške (700 m).

PR Slanský hradný vrch – v katastrálnom území obce Slanec. Chránené územie predstavuje skalnatý andezitový vrch porastený lesom a enklávami teplomilnej vegetácie s hradnou ruinou. Pozoruhodné sú staré mohutné duby, pochádzajúce zo starej hradnej aleje lemujúcej prístup k hradu. V lesných porastoch prevláda buk, porasty patria do sít bukovej dubiny a dubiny s lipou. Vek porastov je 90 až 170 rokov.

NPR Veľký Milič – v katastrálnom území obce Slanská Huta. Chránené územie predstavujú predovšetkým staré bukové dubiny na andezitoch, ktoré miestami vystupujú na povrch v podobe strmých skalných stien. V dobách zriaďovania chráneného územia (1966-67) bol Veľký Milič nevšedne pozoruhodným hniezdiskom viacerých druhov dravcov – hniezdil tu napríklad orol malý (*Hieraetu pennatus*), orol kriľavý (*Aquila pomarina*), sokol rároh (*Falco cherrug*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), haja červená (*Milvus milvus*), haja tmavá (*Milvus migrans*), ale aj bocian čierny (*Ciconia nigra*). V značnom množstve sa tu vyskytovala užovka stromová (*Elaphe longissima*) a jašterica múrová (*Podarcis muralis*). „Taká asociácia dravcov na tak malom území – v hniezdnom ohnisku – presahovala vtedy významom a špecifičnosťou hranice našej

krajiny“ (citát navrhovateľa a spracovateľa projektu Aristída Mošanského, resp. Jozefa Voskára, niekedy stálych účastníkov východoslovenských TOPov).

PP Miličská skala – v katastrálnom území obce Skároš (tiež Kresaná skala), severne od kóty 895 (Veľký Milič). Na území Miličskej (Kresanej) skaly na povrch vystupujú dacity. Zbytky lávového prúdu v hrebeňovej časti chráneného územia vytvorili skalné defilé, ktoré predstavuje zvyšok utuhnutého lávového telesa. Súčasťou PP je rozsiahle blokovisko situované na západnom svahu pod skalnými stenami.

PP Trstinové jazero – v katastrálnom území obce Slanec. Leží severozápadne od PR Slanský hradný vrch. Tvorí ho mokraď, ktorej existencia je výsledkom kombinácie prírodného bazénu a ľudského diela. Časť vodnej plochy zaberajú porasty pálky širokolistej (*Typha latifolia*) a pálky úzkolistej (*Typha angustifolia*). Rastie tu papradník močiarny (*Thelypteris thelypteroides*) a kosatec žltý (*Iris pseudacorus*). Z mäčkyšov tu žije vodniak vysoký (*Limnaea stagnalis*), z obojživelníkov štyri druhy! mlokov – mlok vrchovský (*Triturus alpestris*), mlok obyčajný (*Triturus vulgaris*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a tri druhy žiab – ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), z plazov užovka obojková (*Natrix natrix*) a slepúch lámavý (*Anguis fragilis*).

V rámci pripravovanej európskej sústavy chránených území **NATURA 2000** je Milič súčasťou navrhovaného Chráneného vtáčieho územia SKCHVU025 Slanské vrchy a zároveň súčasťou navrhovaného Územia európskeho významu SKUEV0327 Milič. Obe „naturovské“ územia sú uvedené v tzv. národných zoznamoch, ktoré sú prílohami Uznesenia vlády SR č. 636 z 9.júla 2003 k národnému zoznamu navrhovaných chránených vtáčích území, resp. Výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14.júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.

Navrhované **Chránené vtáčie územie SKCHVU025 Slanské vrchy** – nachádza sa v 74 katastrálnych územiach obcí okresov Košice okolie, Prešov, Trebišov a Vranov nad Topľou na výmere 63 904 ha.

Slanské vrchy sú jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie orla kráľovského (*Aquila heliaca*), výra skalného (*Bubo bubo*), bociana čierneho (*Ciconia nigra*), orla krikľavého (*Aquila pomarina*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), d'atľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*), d'atľa prostredného (*Dendrocopos medius*), sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*), muchárika červenohrdlého (*Ficedula parva*), muchárika bielokrkeho (*Ficedula albicollis*) a strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1 % národnej populácie orla skalného (*Aquila chrysaetos*), lelka lesného (*Caprimulgus europaeus*), škovránka stromového (*Lullula arborea*), jariabka hôrneho (*Bonasia bonasia*), prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*), žltochvosta lesného (*Phoenicurus phoenicurus*), krutihlava hnedého (*Jynx torquilla*), muchára sivého (*Muscicapa striata*), hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*), pŕhľaviara čiernohlavého (*Saxicola torquata*), chriašteľa poľného (*Crex crex*), žlny sivej (*Picus canus*) a d'atľa čierneho (*Dryocopus martius*).

Všetky vymenované druhy sú druhy európskeho významu a až na orla skalného sa vyskytujú i v Miliči.

Navrhované **Územie európskeho významu SKUEV0327 Milič** – nachádza sa v 5 katastrálnych územiach obcí okresu Košice okolie a v 1 katastrálnom území obce okresu Trebišov na výmere 5114,45 ha.

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), Teplomilné panónske dubové lesy (91H0), Bezkolencové lúky (6410), Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* alebo *Isoeto-Nanojuncetea* (3130), Nespevnené silikátové skalné sutiny kolinného stupňa (8150), Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Kyslomilné bukové lesy (9110), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510)

a druhov európskeho významu: spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), mlynárik východný (*Leptidea morsei*), vlk dravý (*Canis lupus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*).

Spracoval: Mgr. Marián Buday

Ľahké opevnenie z čias predvojnovovej ČSR – objekty LO vz.37.

Opevnenie z čias predvojnovovej Československej republiky ktoré sa nachádza v katastri obce Slanská Huta v súčasnosti pozostáva z osemnástich objektov ľahkého opevnenia vzor 37. V sedemnástich prípadoch sa jedná o rôzne variácie typu „A“ a v jednom prípade o typ „E“. Objekt typu „E“ je jednotrielnový a je jediný zachovaný svojho druhu na Slovensku.

V čase svojho vzniku stavebný úsek opevnenia začínal na okraji lesa pri horárni Červený vrch severovýchodne od obce Skároš. Úsek prechádzal väčšinou zalesneným a zle prístupným terénom Slanských vrchov a miestami zdolával značné prevýšenie. Začiatok stavebného úseku označovaného K-V Slanská Huta bol pri spomínanej horárni v nadmorskej výške 300 m kde nadväzoval na úsek K-II. Jednosledová clona objektov stúpala zovretým údolím popri potoku až na lúku medzi kopcami Dobrák 820m a Suchá hora 806m. Odtiaľ línia zostupovala k Slanskej Hute, kde sa na pasienkoch v otvorenom teréne rozdeľovala na dva sledy. Prvý sled bol vedený pred a druhý za obcou. Za Slanskou Hutou línia znovu vchádza do lesa a pokračuje jedným sledom cez kóty Skalka 608m a Kamenná hora 540m na kótu Malá Kamenná 459m, kde sa úsek končí. Ďalej na východ už sa nachádzajú objekty úseku M-II Kuzmice a M-I Michalany.

Západná časť úseku neexistuje, nakoľko územie na ktorom bola línia zbudovaná pripadlo po Viedenskej arbitráži v roku 1938 susednému Horthyovskému Maďarsku, ktoré tieto objekty nechalo prácne zbúrať. Objekty v katastri obce sú všetky nedokončené a v rôznom stave zbudovania. Celá línia opevnenia na Východnom Slovensku mala chrániť územie ČSR proti prenikaniu jednotiek z Maďarska a prehradzovať útočné smery na Košice a Trebišov. Objekty typu „A“ mali byť obsadzované posádkou o sile 6 – 7 vojakov a podľa potreby vyzbrojené dvoma guľometmi buď ťažkými ZB vz.37 alebo ľahkými ZB vz.26.

Jazierko na lúke na ktorej bude pripravovaný TOP 2008 je v skutočnosti základovou jamou jediného nerealizovaného objektu v úseku Slanská Huta. Všetky objekty sú dosiaľ majetkom ozbrojených síl SR a sú aj obľúbeným útočiskom netopierov. V budúcnosti by sa mohli stať zaujímavou technickou fortifikačnou pamiatkou.

Ing. Jan Voral

Vytipované krajinné priestory pre rekognoskáciu, revíziu a inventarizáciu odbornými sekciami

1. Podhorské lúky a pasienky s líniovou a rozptýlenou stromovou a krovitou zeleňou extravilánov Slanskej Huty a Nového Salaša ad Slanskej cesty až po Čerešňovú horu v Salašskej brázde.
2. Komplex súvislých lesných porastov severovýchodne od Izry medzi Salašskou brázdou a okrajom Podslanskej pahorkatiny so silne členitým terénom.
3. Izolované horské lúky Veľká Márovka (Biela lúka), Malá Marovka (Vlašská lúka), Drahoše, Zápražky s príľahlým lesným porastom.
4. Hlavný hrebeň Miliča s prírodnými rezerváciami NPP Veľký Milič, PP Miličská skala, Zbojník.
5. Izra a okolie PR Malá Izra, Čatorňa, lúky pod Čatorňou, Zimná Lúka (Veľká Egrešová lúka) depresie s drobnými mokrad'ami.
6. Slanec a okolie (PR Slanský hradný vrch, park, stáročné stromy, Trstinové jazierko, Hroznová hora), gaštanová alej, kameňolom.

Kameňolomy :

1. pod Malým Miličom
2. pod Skalou
3. pod Hroznovou horou
4. pri Kalši

Navrhované trasy (priebeh, technické údaje, časový odhad)

Trasa č.1 :

TOP – Novomestské lúky – Salašská pastva – Čerešňová Hora – Krásna Anča – Ostrá lúka – TOP

7,6 km + 200 m 3,5 hod. (pešo)

Trasa č.2 :

TOP - prameň Dolinky – Majer Kejdová – Chata Kopáska – Malá Izra – Izra – Veľké drevo – TOP

8 km + 270 m 4 – 5 hod. (pešo)

Trasa č. 3 :

Slanec železničná stanica – kameňolom – Hrozná hora –Slanec – Slanecký park - Slanský hradný vrch – Trstinové jazierko – Dolné jazierko – Slanec

6,5 km + 300 m 6 hod. (autobusom a pešo Sl.Huta – Slanec a späť)

Trasa č. 4 :

TOP – Pod zlomeným vrškom – Kresaný kameň – Marocká hoľa – Vlašská lúka – Nagy almás rét – Zot.béke - Kék túra – Veľký Milič vrchol – Miličská skala – Dolinky - TOP

12 km + 470 m 6 hod. (pešo)

Trasa č. 5 :

TOP - Dolinky – Malý Milič – Veľký Milič – hlavný hrebeň – Zbojník – Čatorňa – Izra – Veľ.egrešová lúka – skala – TOP

0,7 km + 550 m 4 – 5 hod. (pešo)

Navrhované trasy a námety na činnosť odborných sekcií

Trasa č. 1 :

Krajinný priestor povodia Terebly a Miličského potoka chotárov Slanskej Huty a Nového Salaša (č.1, č.2)

Posúdenie danej krajiny z ekologického hľadiska so zameraním na lúčne a pasienkové biotopy, zmapovanie trávnej vegetácie, líniovej a rozptýlenej stromovej a kríkovej zelene, intenzity výmoľovej erózie na odkrytej krajine a popri Miličskom potoku.

Na spiatocnej ceste zhodnotiť stav a vývoj lesných porastov lokalít Čerešňovej hory, Čierneho vrchu a východných svahov Suchej hory.

Sekcie **K, L, B, M, E**

Trasa č. 2 :

Krajinný priestor severovýchodných svahov Veľkého Miliča a jazera Izry s príľahlým okolím.

Zmapovanie pramennej oblasti Miličského potoka vrátane mozaiky vlhkomilných trávnatých a mokrad'ových spoločenstiev ako aj inventarizačný prieskum drobných vodných plôch medzi Izrou Malou Izrou. Posúdiť existenciu objektov bývalého majeru Kejdová v rámci miestneho poľnohospodárstva. Zvážiť riziko potencionálneho ohrozenia prírody, najmä vodných porastov pri rozmáhajúcom sa cestovnom ruchu v letnej sezóne na Izre a príľahlej chatovej osade.

Sekcie **B, K, L, Z, E, M**

Trasa č. 3 :

Krajinný priestor Slanca a okolia

Izra je orientovaná na zoznámenie sa s prírodnými a kultúrne – historickými zaujímavosťami Slanca jeho najbližšieho okolia s hlavným zameraním na súčasný stav chráneného parku, ochranu izolovane rastúcich ochrany hodných drevín. Inventarizačný prieskum zachovalosti prírodnej rezervácie Slanského hradného vrchu, možnosti zakonzervovania rozpadávajúcich sa hradných ruín,

Výskytu druhov obožživelníkov a bezstavovcov PP Trstinového jazierka a Dolného jazierka. Zhodnotiť racionálnosť využitia miestneho kameňolomu v nadväznosti na ekologickú problematiku.

Sekcie K, L, B, Z, E, G

Trasa č. 4 :

Krajinný priestor centrálnej časti a severných okrajov Veľkého Miliča v nadväznosti na Zemplínske chránené územie na maďarskej strane.(č.3 a 4)

Trasa je orientovaná na prieskum pohraničného územia vrátane lesnej rezervácie Marockej hole a skalných dominánt. Je potrebné zhodnotiť zachovalosť mezofilných lúk s vysokou krajinárskou hodnotou, urobiť inventarizačný prieskum výskytu chránených druhov rastlín a živočíchov, zmapovať lesné spoločenstvá. Posúdiť opodstatnenosť návrhu vyhlásenia skalného útvaru Kresaná skala (Kresaný kameň) so zaujímavou odľučnosťou andezitu za PP a možnosť vytýčenia trasy náučného chodníka vychádzajúceho a končiaceho v Slanskej Hute a spájajúcej tematicky lokality Kresaný kameň – Valašskú lúku – maďarskú zotavovňu Béke – vrchol Veľkého Miliča – Miličskú skalú – Malý Milič a prameň Dolinky.

Sekcie L, B, K, E, Z, M, G

Trasa č. 5

Krajinný priestor hlavného hrebeňa Miliča vybiehajúceho juhovýchodným smerom a priľahlých lokalít východne a severne od jazera Izra.(č.4 a5)

Zhodnotiť nedotknuteľnosť vyhlásených rezervácií a prirodzený vývoj lesných a lúčnych spoločenstiev. Zmapovať izolované geomorfologicky nápadné skalné útvary, výskyt machorastov, dohľadať nové hniezdne lokality avifauny. Zvážiť opodstatnenosť možného preloženia turistického červeno značkovanej chodníka zo slovenskej strany na hraničný hrebeň s ďalekými výhľadmi s ohľadom na zrušenie podmienok pohybu návštevníkov po Shengenskej dohode. Posúdiť využitie chátrajúcich objektov bývalej horárne Čatorňa v rámci územného plánu rekreačnej oblasti Izra a okolie.

Sekcie K, B, L, Z, E, G, M

Sekcie : **K** – krajinárska

B – botanická

L – lesnícka

Z – zoologická

E – entomologická

G – geologická

M – mykologická

Odporúčania

1 / Trasu č. 3 naplánovať na niektorý pracovný deň.

2 / Inventarizačný prieskum botanický a entomologický navrhujem aj mimo vytipovaných trás (v lokalitách Drahoše, Záprašky, Biela lúka, Veľká Márovka, lúky pod Čatorňou) podľa situácie.

3/ Pre motorizovaných záujemcov navrhujem individuálne zájazdy po kultúrno – historických pamiatkach v širšom okolí táborového priestoru : - Slanec a okolie

- Holloháza (porcelánka, hrnčiarska expozícia, sklárska expozícia, kalvária
- Skároš (vojenské múzeum v prírode, kaštieľ)
- Byšta (Klim. Kúpele, príř.kúpalisko, rešt.)
- Kazimír (park, kaplnka)
- Nižná Myšľa (archeolog. vykopávky – Koscelek, cirkev. archeolog. múzeum, NCH)

4 / Pripravím do večerného programu resp. v prípade mokrej varianty ochranársky vedomostný kvíz ako aj besedy zaujímavé legendy a povesti z daného kraja a z mojej profesie scenár dopadov klimatických zmien na prírodu.

Čeněk Čermák

Program a organizácia

XXXII. VS TOP – Slanská Huta 2008

PRÍPRAVNÁ FÁZA – príprava táboriska

Štvrtok (24.7.2008)

- ❑ overiť splnenie všetkých úloh
- ❑ večer osadiť šípky na kritických miestach orientácie na cestách
- ❑ pripraviť drevo a materiál na: - vstupnú bránu, vatru, úložisko dreva, vlajku, koly na smerové označenie v tábore
- ❑ definitívne lokalizovať umiestnenie a osadenie vstupnej brány, vatry, vlajky, bufetu, odpadových vriec a určiť miesta pre umiestnenie sociálnych zariadení a technického vybavenia tábora

Piatok (25.7.2008)

- ❑ príchod RŠ – NOP TOP (realizačný štáb – náčelník organizačno-prevádzkový.)
- ❑ príchod RŠ – NOS TOP (realizačný štáb – náčelník odborno-sekciový)
- ❑ príprava a osadenie vstupnej brány
- ❑ osadenie žrde a vyvesenie vlajky
- ❑ príprava vatry - ohnisko (kamene)
 - uložiť vatru
 - fakle
- ❑ určiť (vytvoriť) miesto na prezentáciu
- ❑ priniesť stoly na prezentáciu, predaj, výstavky, prezentáciu aktivít
- ❑ osadiť info-tabule
- ❑ umiestniť info materiál na tabule
- ❑ osadiť stĺp sponzorstva s tabuľkami sponzorov
- ❑ vytýčiť, ohradiť a označiť parkovisko
- ❑ vykopať jamy na WC
- ❑ riešiť vodu - umiestniť umývací žľab a riešiť prívod vody potrubím - umiestniť cisternu
- ❑ riešiť odpad
- ❑ osadiť orientačné šípky v tábore
- ❑ osadiť bufet
- ❑ skladanie vecí do tašiek
- ❑ kontrola orientačných šípok na cestách

VLASTNÝ VS TOP – týždenný odborný program po trasách uvedených v informačnom spravodaji - bulletine

Sobota (26.7.2008)

- doobeda úkony, ktoré organizačný štáb nestihol vo štvrtok, resp.v piatok
- príchod účastníkov
- oboznámenie sa s prostredím
- stavenie tábora
- slávnostné otvorenie o 18⁰⁰ hod. (samostatný scenár)

Nedeľa (27.7.2008)

- 9⁰⁰ hod. fakultatívny výlet na hrad Füzér - Maďarsko
- 1.zasadanie Táborovej rady o 17⁰⁰ – príprava programu na pondelok
- táborové zhromaždenie pri vatre o 18⁰⁰ - základné informácie, pokyny
- zápis na info-tabuľu - nahlásenie stravovacích požiadaviek (strava), program na ďalší deň, prihlásenie do sekcií

Pondelok (28.7. 2008)

budíček		7 ⁰⁰	hod
práca v odborných sekciách (náplň + trasy)	9 ⁰⁰ -	17 ⁰⁰	hod
2.zasadanie Táborovej rady		17 ⁰⁰	hod
(pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na táborové zhromaždenie pri vatre)		19 ⁰⁰	hod
zápis na info-tabuľu - strava, program, nahl. do sekcií		20 ⁰⁰	hod
večerný program		20 ⁰⁰	hod
nočné služby – hliadkovanie		22 ⁰⁰	hod

Utorok (29.7.2008)

budíček		7 ⁰⁰	hod
práca v odborných sekciách (náplň + trasy)	9 ⁰⁰ -	17 ⁰⁰	hod
3.zasadanie Táborovej rady		17 ⁰⁰	hod
(pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na táborové zhromaždenie pri vatre)		19 ⁰⁰	hod
zápis na info-tabuľu - strava, program, nahl. do sekcií		20 ⁰⁰	hod
večerný program		20 ⁰⁰	hod
nočné služby – hliadkovanie		22 ⁰⁰	hod

Streda (30.7.2008)

budíček		7 ⁰⁰	hod
práca v odborných sekciách (náplň + trasy)	9 ⁰⁰ -	17 ⁰⁰	hod
4.zasadanie Táborovej rady		17 ⁰⁰	hod
(pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na táborové zhromaždenie pri vatre)		19 ⁰⁰	hod
zápis na info-tabuľu - strava, program, nahl. do sekcií		20 ⁰⁰	hod
večerný program		20 ⁰⁰	hod
nočné služby – hliadkovanie		22 ⁰⁰	hod

Štvrtok (31.7.2008)

budíček		7 ⁰⁰	hod
práca v odborných sekciách (náplň + trasy)	9 ⁰⁰ -	17 ⁰⁰	hod
5.zasadanie Táborovej rady		17 ⁰⁰	hod
(pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na táborové zhromaždenie pri vatre)		19 ⁰⁰	hod
zápis na info-tabuľu - strava, program, nahl. do sekcií		20 ⁰⁰	hod
večerný program		20 ⁰⁰	hod
nočné služby – hliadkovanie		22 ⁰⁰	hod

Piatok (1.8.2008)

budíček		7 ⁰⁰	hod
dokončenie činnosti odborných sekcií, detskej a POP	9 ⁰⁰ -	17 ⁰⁰	hod
(súťaže – ocenenia – diplomy, program detí)			
6.zasadanie Táborovej rady		17 ⁰⁰	hod
(zhodnotenie dňa, celého TOP a príprava záveru)			
záverečné táborové zhromaždenie pri vatre		19 ⁰⁰	hod
▪ zhodnotenie dňa a celého TOP po			
▪ príhovor NOP a NOS			
▪ príhovor hostí			
▪ kultúrny program			
▪ guláš			
nočné služby – hliadkovanie		22 ⁰⁰	hod

Sobota (2.8.2008)

- upratanie pred stanmi
- roztriedenie odpadu
- upratanie táboriska
- skladanie:
 - stĺpa sponzorstva
 - info-tabulí
 - WC
 - vlajky
 - vstupnej brány
- likvidácia bufetových priestorov a ich vyčistenie
- odvoz stolov z prezentácie, výstaviiek
- likvidácia výstaviiek
- zozbieranie smerových a orientačných šípok
- likvidácia odpadu
- zasypanie WC jám
- likvidácia vaty a upratanie vókol nej
- likvidácia táboriska (vl.stanov), balenie a návrat domov.

konto orange konto orange konto orange konto orange

konto orange

Počas trvania XXXII. Východoslovenského tábora ochrancov prírody bude vďaka finančnej podpore Konta Orange realizovaná výstavba náučného chodníka Slanská Huta - Milič

Scenár zahájenia TOP:

Moderácia: p. Voralová

1. Otvorenie a úvodné slovo p. Murín
2. Vystúpenie starostov obcí Slanská Huta a Slivník p. Stančík D. a p. Kráľovský
3. Vystúpenie hostí
4. Ustanovenie náčelníkov NOP a NOS Ing. M. Telepčák a Mgr. Marián Buday
5. Organizačné pokyny NOP TOP M. Telepčák
6. Vstupné pokyny NOS TOP
7. Dotazy účastníkov
8. Kultúrny program olk.skupina zo Slančika
9. Úvodné občerstvenie pre všetkých *chlieb s masťou a cibuľa,....*

Scenár ukončenia TOP:

Moderácia: p. Voralová

1. Otvorenie a niekoľko poznámok a postrehov náčelníkov TOP p. Telepčák,
2. Zhodnotenie dňa a celého TOP po sekciách p. M. Buday, ved.sekcií
3. Vystúpenie starostov obcí p. Stančík, p. Kráľovský
4. Vystúpenie ďalších hostí príp. sponzorov
5. Pohľady a názory účastníkov
6. Príhovor vedúceho tábora p. Voralová
7. Kultúrny program vystúpenie folk. sk. Furmani
8. Záverečný guláš osvedčení účastníci TOP-u

Pokyny pre účastníkov

/Táborový poriadok/

1. Budíček je o 7^ohod.
1. Zúčastňovať sa denného programu odborných a pracovných sekcií TOP.
2. Táborová rada sa schádza denne o 17° hod.
3. Táborové zhromaždenie o 19° hod. pri vatre.
4. Večerné programy o 20^ohod.
5. Riadť sa pokynmi náčelníkov tábora (NOS, NOP).
6. Stravovanie je individuálne s možnosťou nákupu potravín v bufete.
7. Parkovanie motorových vozidiel na vyhradenom mieste.
8. Označania (čísla) na stany pripnúť a pred odchodom vrátiť náčelníkovi NOP.
9. Zákaz fajčiť v stane !!!
10. Šetriť s vodou !!!
11. Odpad separovať už pri vzniku odpadu pri svojich stanoch !!!
12. Rozseparovaný odpad vysypať do príslušných zberných nádob (vriec).
13. Nočný klud 23° – 6° hod.

Trebišov, 13. 5. 2008

SPONZORI

XXXII. VÝCHODOSLOVENSKEHO TÁBORA OCHRANCOV PRÍRODY

AQUING s.r.o. Košice

projektovanie vodohospodárskych a hydrotechnických stavieb, geodetické práce a vykonávanie inžinierskej činnosti na zabezpečenie územného a stavebného povolenia

ABCOM s.r.o Košice

Predaj, servis výpočtovej a kancelárskej techniky. Predaj, servis a prenájom zariadení pre veľkoplošnú projekciu obrazu

Východoslovenská energetika a.s.

komplexné služby v oblasti predaja a distribúcie elektriny.

Lesy SR, š.p. OZ Sobrance

spravovanie lesného a iného majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky

Lesy Slanec

spravovanie lesného a iného majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky

VENAS,a.s. Streda n. Bodrogom

výroba repkového oleja, repkových výliskov; výroba vykurovacích peliet a výroba produktov racionálnej výživy.

Jaroslav Šilon

súkromný podnikateľ

Ján Slabý, poslanec NR SR – SNS

poslanec NR SR - SNS- Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody - predseda

SPP a.s., Bratislava

komplexné služby v oblasti predaja a distribúcie plynu

DOXX – stravné lístky Košice

služby v oblasti zabezpečovania stravovania formou stravných lístkov a služby v oblasti gastronómie, zábavy a hier

Ladislav Bodnár

TA TRANS

distribúcia úplného potravinárskeho sortimentu (múka,cukor,cukrovinky,alkoholické a nealkoholické nápoje, káva,čaj,mäsové a rybacie konzervy,sterilizovaná zelenina a ovocie,koreniny,polievky a drogéria)

Konto Orange

nezisková organizácia, ktorej zriaďovateľom je spoločnosť Orange Slovensko. Cieľom organizácie je realizovať filantropické aktivity, ktoré pomáhajú riešiť problémy rôznych skupín spoločnosti.

SHP Papierne Slavošovce, a.s.

Výroba hygienických výrobkov pre potreby osobnej hygieny ako aj hygieny v domácnostiach a inštitúciách

Marek Dragula

poslanec mestského zastupiteľstva Trebišov

Eva Andrejová Pizzeria AVE

reštaurácia - privátny klub

Milan Ičo

súkromný podnikateľ

Štefan Kolesár

súkromný podnikateľ

OMNI MARKET Zlatá Idka

výroba pečiva a pekárenských výrobkov

Ďakujeme.

ZA RÁNA je...

- 1. Rozpušťaju še nam družstva, rozpušťaju statky
každy chceji co ne joho, nastavaju zmätky.
Mojej Marčoj še zaš ušla iba jedna kravka,
nezostane už na blizku veru žadna kravka.**

**R: Za rana je najlepšejši, za rana je rosa
vtedy še nam po travičkaj šumne šmyka kosa.
Košene je muj koničok , ja košim i v noci,
my gadžove tak robime jak tote otroci.**

- 2. A travičku premenime na pachňace šenko,
to vyžene našej keškaj tučnučke vemenko.
A Marička še už vidzí jak už mličko liga
lenže jište barz nepušči, kravka s nožku vyrгла.**

R:

- 3. Bo kešička sebe zvykla nad automatom stac
neda sebe predsa teraz na vemjačko šahac.
Každe rano, každy večar navštevuje dži – zi – dy,
tota kešča milovana privedze nas do bidy.**

R:

- 4. Ale kravka sebe zvykla ne na mojo ruky,
každe rano, každy večar preživam ja muky.
Naj mi nikto nehutori, že je kravka glupa,
kedz vona ku vemjačočku pušči iba chlopa.**

R: